VYBAVENÍ

9·1 MOBILIÁŘ
9·2 PRVKY DROBNÉ VYBAVENOSTI
9·3 DOPORUČENÍ

9 · 1 MOBILIÁŘ

9·1·1 ZÁKLADNÍ PRINCIPY
9·1·2 DOPRAVNÍ PŘÍŠLUŠENSTVÍ
9·1·3 SEZENÍ
9·1·4 UKLÁDÁNÍ ODPADU
9·1·5 VYMEZENÍ PROSTORU
9·1·6 PLAKÁTOVACÍ PLOCHY A REKLAMA
9·1·7 ORIENTAČNÍ A INFORMAČNÍ SYSTÉM
9·1·8 PÍTKA

Stejně jako se nábytek uvnitř budov významně podílí na obyvatelnosti a útulnosti vnitřního prostředí, tak i městský mobiliář významnou měrou přispívá k obyvatelnosti a atraktivitě veřejných prostranství. Ovlivňuje míru koncentrace lidí, čistotu místa, orientaci ve městě a jejich vůli vracet se zpět. Výsledná podoba městského mobiliáře se odvíjí od charakteru daného území. Městský mobiliář je doplňkem, který vybavuje veřejná prostranství. Není to prostředek k jejich vytváření, má čistě užitkový a estetický charakter.

9·1·1
ZÁKLADNÍ PRINCIPY

MOBILIÁŘ JE DOPLNĚK
Mobiliář má kultivovaně doplňovat daný prostor a až na výjimky nemá svým umístěním, barevností či tvarem prostranství dominovat.

Mobiliář by neměl překážet pohledu na významné budovy, umělecká díla, zavazet před vstupy apod.

NEVYTVÁŘET, ALE STÍRAT BARIÉRY
Mobiliář nemá vytvářet bariéry. Jeho umístění nesmí omezovat průchozí prostor chodníku.

Mobiliář by měl být navržen dle principů „univerzálního designu“ (viz kap. 2·1·6) a má být bezbariérově přístupný.

CTÍT KONTEXT
Typ a design mobiliáře má odpovídat kontextu a charakteru místa jak z hlediska designu, tak i způsobem rozmístění, nároků na údržbu, udržovatelnosti materiálů a detailů výrobků, způsobu používání apod.

V jednom prostoru je vhodné používat typově jednotný mobiliář. Pokud to nelze, je možné sjednotit různorodé prvky stejným materiálem či barvou.

V centru města Brna je možnost použití historizujícího i moderního mobiliáře. Historizující typ není předepsán.

ADEKVÁTNÍ DESIGN A MATERIÁLY
Design mobiliáře má být kultivovaný a kvalitní.

Pro běžný uliční prostor kompaktního města je vhodnější mobiliář založený na subtilní kovové konstrukci.

Nevhodné je používání plastových a kompozitových imitací dřeva a betonových prefabrikátů.

Vhodnost typu mobiliáře by měl vždy posoudit odborník.

901 Těsnohlídkovo náměstí, Bílovice nad Svitavou

Umístění laviček po obvodu malého prostranství nabízí dostatečně velkou plochu pro další aktivity.

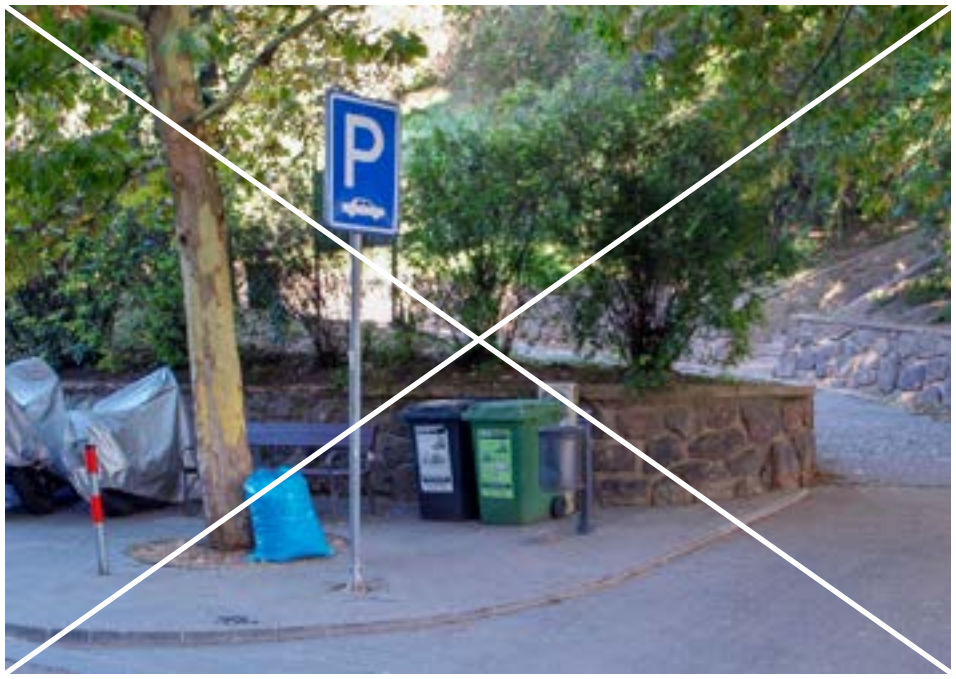

902 Ulice Pellicova, Brno

Místo s lavičkou pod stromem a odpadkovým košem bylo původně navrženo jako pobytové. Co se však stane, učiníme-li z něj parkoviště a místo pro sběr tříděného odpadu?

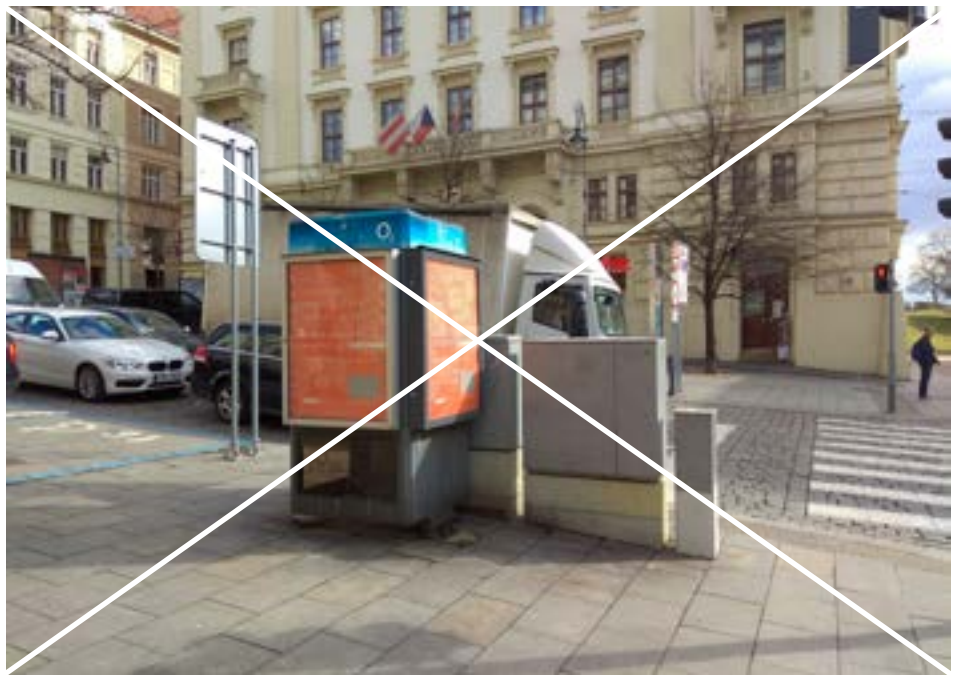

903 Šilingrovo náměstí, Brno

Jedna z posledních telefonních budek ve městě proměněná v reklamní nosič.

BAREVNOST
Základním pravidlem u kovových konstrukcí je respektovat vlastní typ materiálu (nerez, hliník, corten) nebo při nátěrech vycházet z odstínů šedé barvy ve škále od bílé do černé s přídavkem jiné doplňkové barvy. Posuzuje se zejména to, jak bude mobiliář působit ve svém okolí a jestli bude s okolními budovami či parkem v souladu či kontrastu.

Světle šedé odstíny nejsou tolik výrazné v městském prostředí, kde pozadí prvků představuje většinově šedá dlažba a světlé fasády budov. Světle šedá či stříbrná není však příliš vhodná pro historické nebo historizující prvky. Barvy působí v exteriéru světleji než ve vzorníku, proto je vhodnější používat spíše střední škály šedé.

Bílá barva bývá užívána pro parkové lavičky, neboť oživuje prostor a přitahuje pozornost. Design laviček však musí být velmi kvalitní.

Tmavě šedé odstíny jsou vhodné pro mobiliář v parcích, protože nejsou výrazné na pozadí vegetace. Vhodné jsou také pro historický a historizující mobiliář v centru města. I poměrně tmavé barvy působí vlivem světla, lesku a zaoblených hran v exteriéru výrazně světleji než ve vzorníku. Namísto čistě černé doporučujeme používat antracitovou nebo jinou tmavě šedou barvu.

Odstíny šedé je vždy vhodné oživit tónem jiné barvy. Například lampy na Zelném trhu jsou laděny do olivově zelené, sloupky na Šilingrově náměstí do modra a citylighty a zastávky na Joštově do hnědé až zlaté barvy. Mobiliář v parku Špilberk je tmavě zelený.

Použití jiných, a zejména výrazných barev je nutné vždy řešit s rozmyslem a v konceptu celého prostranství.

OPATRNÉ SDRUŽOVÁNÍ FUNKCÍ
Při sdružování více funkcí do jednoho výrobku nebo při umísťování prvků v těsné blízkosti je nutné prověřit, zda je toto spojení smysluplné. Nevhodné je slučovat lavičky s odpadkovými koši. Vyjma nosiče reklam nesmí žádný prvek mobiliáře obsahovat reklamu. Zahrazovací sloupky je vhodné koncipovat jako krátkodobou opěru.

ÚDRŽBA
Zásadní pro dlouhou trvanlivost a estetiku je pravidelná údržba mobiliáře, jeho opravy a čištění. Mobiliář pro veřejná prostranství musí být velmi odolný, ale nesmí to být na úkor jeho designu a funkce, neboť spoluvytváří podobu veřejných prostranství a velmi ovlivňuje výsledný dojem z místa.

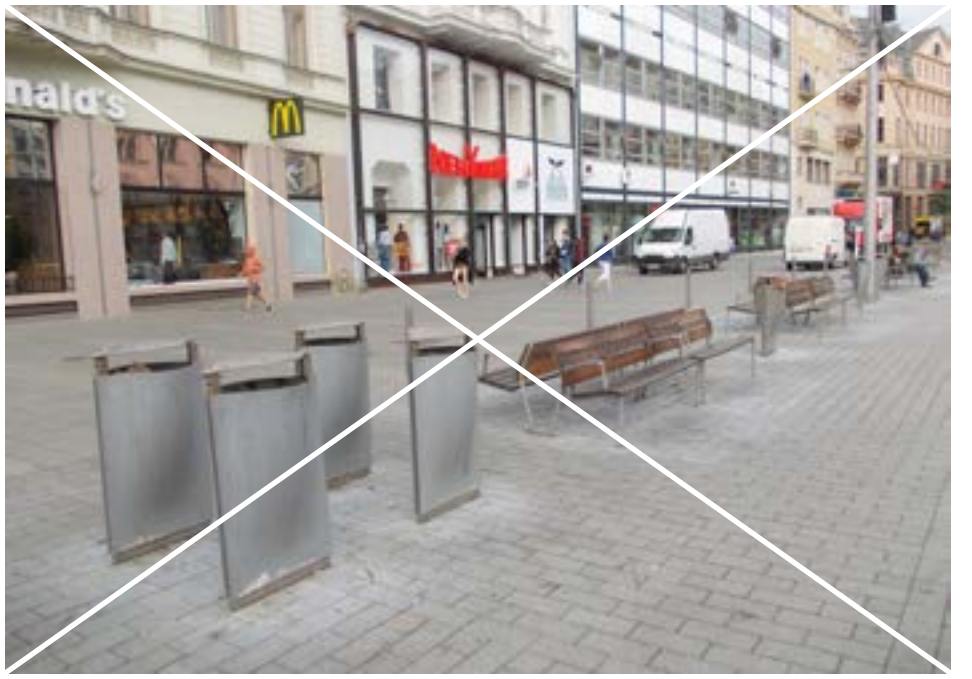

904 Náměstí Svobody, Brno

Při umísťování mobiliáře je nutné zohlednit i způsob jeho používání. Tento způsob se může v případě náměstí podstatně lišit, ať už v důsledku pořádání kulturních akcí nebo trhů. Celá sestava pak může vytvářet citelnou bariéru.

Lavičky orientované těsně vedle sebe a zády k sobě nenabízí klidový intimní prostor. Prakticky všichni sedící si vzájemně narušují osobní zónu. Lavičky jsou rozmístěny podobně jako na nádraží či letišti.

Design mobiliáře je naproti tomu zvolen citlivě. Svou barevností zapadá do okolí a není výrazným prvkem náměstí.

905 Zelný trh, Brno

Odpadkový koš může nahrazovat funkci jiného mobiliářového prvku jako v tomto případě. Nesmí přitom zasahovat do pěších ani jiných dopravních koridorů.

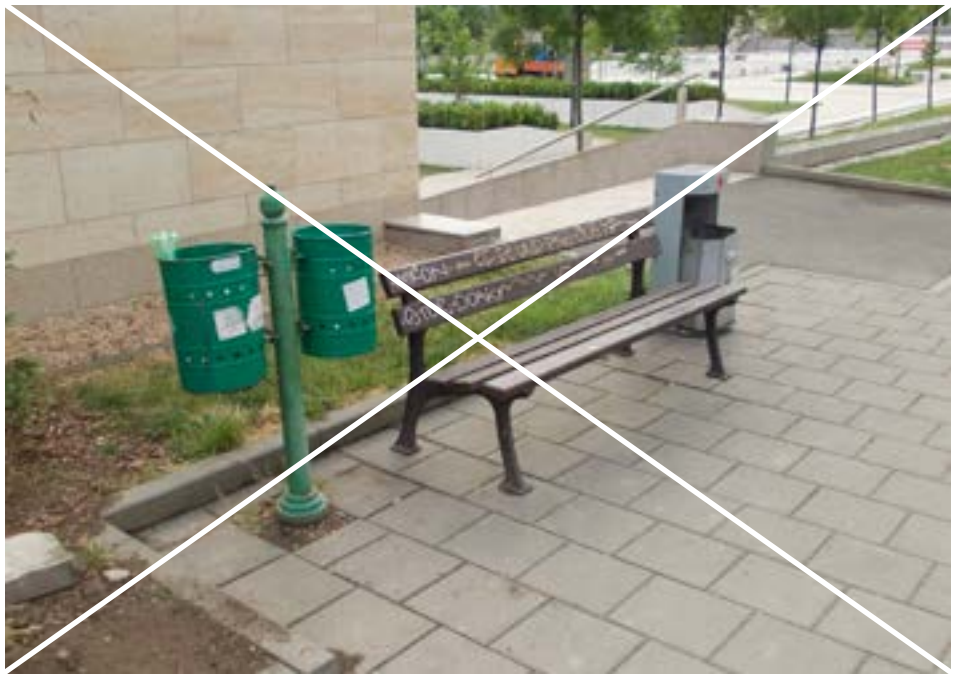

906 Ulice Rooseveltova, Brno

Nevhodná kombinace různých typů mobiliáře a jejich vzájemné umístění může vést k tomu, že lavička mezi odpadkovými koši přestává být atraktivním místem k sezení.

Koš vpravo je zcela nevhodný, koš vlevo by bylo možné sjednotit s konstrukcí lavičky stejnou barvou. Vhodnější je tmavě šedá s nádechem olivově zelené či hnědé nebo antracit, čistě světle zelená je zbytečně výrazná.

Podstatou je však neumísťovat odpadkové koše do těsné blízkosti laviček.

9·1·2 DOPRAVNÍ PŘÍSLUŠENSTVÍ

Dopravní infrastrukturu ve městě doplňují drobné prvky mobiliáře. Slouží především pro statickou dopravu, ať už se jedná o individuální automobilovou, hromadnou či cyklistickou.

PRVKY
- přístřešky zastávek VHD
- parkovací a jízdenkové automaty
- stojany na kola (alt. přístřešky na kola)
- ochrana stromů a mříže do dlažby

PŘÍSTŘEŠKY ZASTÁVEK VHD – UMÍSTĚNÍ
Standardizovat zastávkové přístřešky pro běžná prostranství. K umísťování přístřešků na významných místech ve městě přistupovat se zvýšeným ohledem a k jeho návrhu přizvat architekta.
- Standardní přístřešek nemá dominovat prostorově ani barevně. Výjimečné stanice, přestupní uzly a konečné stanice mohou být řešeny individuálně, vždy však s ohledem na urbanistický a architektonický kontext.
- Umístění přístřešku nesmí vytvářet zásadní prostorovou bariéru v pohybu. Délka přístřešku nebo množství přístřešků má odpovídat vytíženosti zastávky.

PŘÍSTŘEŠKY ZASTÁVEK VHD – DESIGN
- Optimální je přístřešek půdorysného tvaru U, který chrání proti povětrnosti i bočnímu větru. Konstrukce přístřešku má zajistit výhled směrem k přijíždějícím vozidlům veřejné dopravy.
- Standardním řešením je subtilní kovová konstrukce a sklo, případně dřevo. Barevnost konstrukčních prvků musí odpovídat charakteru daného veřejného prostranství a ostatních prvků městského mobiliáře. Standardními barvami jsou odstíny šedé (viz kap. 8). Skleněné stěny přístřešku musí být opatřeny grafikou, která je zviditelní vůči pozadí a zamezí nárazu chodců i zvěře do skel. Tato grafika nesmí být reklamou. Umělé materiály jako polykarbonát jsou nevhodné.
- Základní výbavou přístřešku je široké zastřešení (poskytující stín), lavička, odpadkový koš (mimo přístřešek), název stanice, jízdní řád, doplňkové informace (mapa linek, informace o výlukách), automat na jízdenky. Reklamní plocha je maximálně v rozsahu jednoho citylightu.

907 Ulice Joštova, Brno

Standardní rozvržení zastávkového přístřešku je založeno na půdorysném tvaru písmene U, který poskytuje závětří. Důležitý je výhled na stranu, odkud přijíždí dopravní prostředek, a subtilnost celé konstrukce, která nepředstavuje v prostoru zásadní prostorovou bariéru. Barevné řešení je střízlivé a přístřešek díky němu nedominuje.

908 Těsnohlídkovo náměstí, Bílovice nad Svitavou

Přístřešek nesmí vytvářet bariéru. Na vhodných místech je možné místo samostatného přístřešku využít konstrukcí přilehlých objektů.

909 Ulice Horova, Brno

Přístřešek je z prostorových důvodů orientovaný obráceně, než je zvykem.

V místech, kde to prostorové podmínky nedovolují, nemusí být přístřešky umisťovány vůbec, nebo nemusí mít pevné stěny.

Modrý nátěr konstrukce přístřešku není příliš vhodný, stejně jako kombinace historizujících sloupků s moderním designem přístřešku.

908 | 909

910 Šárka, Brno

Přístřešek opatřený kontrastním polepem snižuje riziko kolizí ptáků se skleněnými stěnami.

Celková úprava bezprostředního okolí zastávky a design přístřešku jsou nízké a v tomto ohledu nejde o vzorové řešení.

- Přístřešky se skleněnými stěnami ve vzdálenosti do 50 m od souvislé zeleně nebo vodních ploch musí mít potisk nebo polep vertikálních skleněných ploch ve formě celoplošného vzoru kontrastní barvy k pozadí (např. bílá, černá), který zamezí nárazu ptáků do skel.
- Velikost prvků vzoru je min. 3 mm (průměr, kratší strana). Vzájemný rozestup prvků závisí na jejich velikosti, při spodní hranici velikosti se rovná nejvýše dvojnásobku jeho velikosti. Rozestup prvků v horizontálním směru nesmí přesáhnout 100 mm, ve vertikálním 50 mm. Rozestup horizontálních pruhů (o šířce pruhu 20 mm a více) je max. 50 mm. U vertikálních pruhů se shodnou šířkou potom 100 mm.
- Vzhled prvků pro zviditelnění nehraje roli, může být využito nejrůznějších tvarů včetně symbolů nebo písma. Siluety ani makety dravců nejsou účinné.

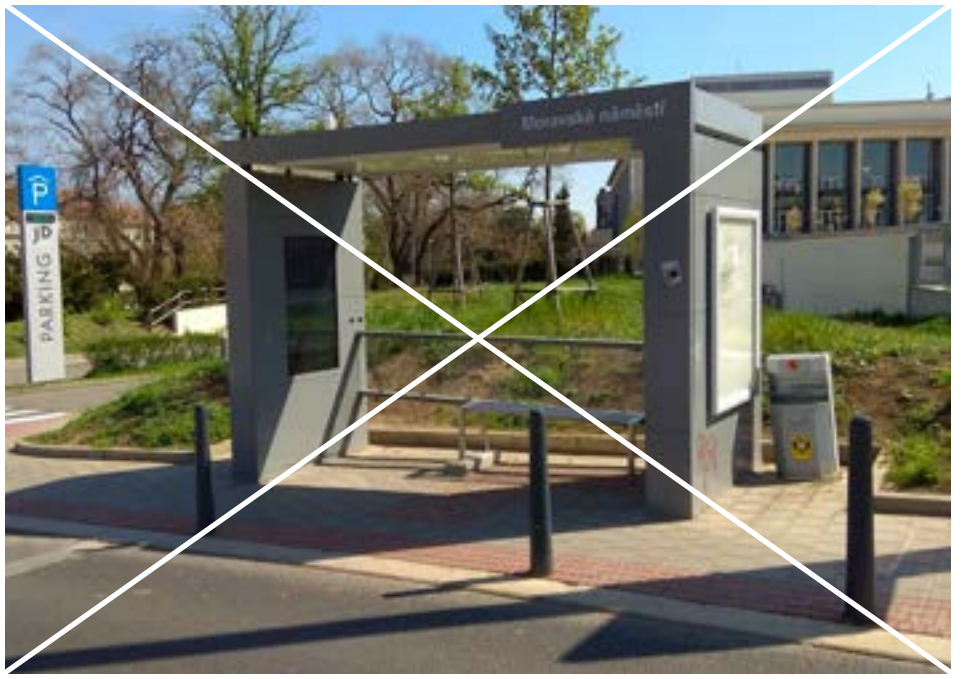

910 Moravské náměstí, Brno

Přestože je tento přístřešek vybaven dotykovým informačním panelem a možností dobití mobilu, trpí několika nedostatky, které jsou pro jeho správnou funkci velmi podstatné.

Jeho masivní konstrukce neumožňuje cestujícím sledovat přijíždějící tramvaje, přístřešek neobsahuje krytý kout, který by poskytl ochranu před větrem a bočním deštěm. Dodatečná instalace lavičky, reklamního panelu a odpadkového koše prozrazuje, že se na tyto věci zapomnělo.

PARKOVACÍ A JÍZDENKOVÉ AUTOMATY – UMÍSTĚNÍ A DESIGN

- Automaty nesmí zasahovat do hlavních pěších tahů a vytvářet bariéry.
- Kolem automatů musí být zajištěn dostatečný manipulační prostor.
- Design a barevnost automatů by měly být jednotné, signifikantní na první pohled a musí jednoznačně definovat druh automatu. Návrh automatů má vycházet z principů „univerzálního designu“ (viz kap. 2 · 1 · 6).

911 Ulice Benešova, Brno

Standardní parkovací automat v MPR.

912 Ulice Joštova, Brno

Standardní jízdenkový automat používaný Dopravním podnikem města Brna.

911 | 912

STOJANY NA KOLA – UMÍSTĚNÍ A DESIGN

- Umístění stojanů na kola, včetně stanovišť bikesharingu, musí být součástí celkové koncepce veřejného prostranství a nesmí vytvářet bariéry v pohybu ani prostorovou či barevnou dominantu.
- Rozestupy mezi jednotlivými stojany musí zaručit snadný přístup ke kolu a snadnou manipulaci při zamykání kola.
- Nové stojany na stávajícím veřejném prostranství musí být vždy doplněny stejnými typy, které jsou již součástí veřejného prostranství.
- Doporučujeme používat jednotný systém stojanů z nerezové trubky ⌀ 50 mm, výšky 800 mm a délky 500 mm (viz Generel cyklistické dopravy ve městě Brně). Tento typ stojanu nevytváří při neobsazenosti koly prostorovou bariéru.
- Bikesharingová stání lze řešit individuálně. Stojany na kola nesmí obsahovat reklamu

914 Zelný trh, Brno

Doporučený typ stojanů na kola.

Nerezový stojan se z důvodů odolnosti a kultivovanosti osvědčil i v městské památkové rezervaci. Stojan umožňuje zamčení kola za rám.

915 Masarykovo náměstí, Velká Bíteš

Nevhodné typy stojanů, které neumožňují uzamčení kola za rám (a dovolují zcizit rám kola). Některé typy kol, vybavené například kotoučovými brzdami, do těchto stojanů vsunout nelze. Tyto stojany navíc vytvářejí prostorovou bariéru.

914 | 915

MŘÍŽE DO DLAŽBY – UMÍSTĚNÍ A DESIGN

Mříže jsou okolo kmene stromu umísťovány z důvodu možnosti přítoku dešťové vody ke kořenům stromu a z důvodu zamezení stlačování zeminy nad kořeny. Velikost mříží by měla být co největší (viz kap. 5 · 3 · 5).

Úroveň terénu pod mříží je vždy o cca 10 cm níže než chodník, protože rostoucí kořeny terén časem nadzvednou. Chodník by měl být vyspádován ke stromu. Kolem mříže nemá být zvýšený obrubník.

- Mříže do dlažby nejsou určené na pojezd vozidel, ale pouze jako pochozí.
- V centrální části města Brna je ustáleno použití litinového typu se znakem města.
- Z hlediska přirozeného biorytmu stromů a omezení světelného smogu nedoporučujeme stromy nasvětlovat zespodu ani používat mříže s integrovaným osvětlením.

OCHRANA STROMŮ – UMÍSTĚNÍ A DESIGN

Největší nebezpečí poškození hrozí v běžném provozu stromům od automobilů, popelnic, bicyklů a lidí. K tomuto účelu jsou navrženy ochranné bariéry. Ty by měly ochraňovat nejen samotný kmen stromu, ale i plochu okolo stromu, která je obvykle ozeleněna nebo je osazena mříží.

Při navrhování parkovacích stání v sousedství stromu je nutné ponechat mezi zaparkovaným autem a prostorem pro výsadbu dostatečně velkou mezeru.

Ochranu stromů a okolního prostoru je vhodné dimenzovat tak, aby odolala opření automobilu. Vhodné jsou zvýšené obrubníky, masivní kamenné či dřevěné bloky, lavičky, zahrazovací sloupky a podobně. Vysoká a subtilní ochrana kmene je dočasným řešením ochrany mladých stromů, zejména na frekventovaných chodnících.

916 Mříž ke stromům, Brno

Litinová mříž ke stromům se znakem Brna doporučená pro historické centrum města a významná místa.

917 Osová, Starý Lískovec, Brno

Ocelová pozinkovaná mříž a vsakovací prostor vysypaný kačírkem pro usnadnění vsaku jsou vhodné i z estetického hlediska.

Mladý kmen ochraňuje vysoká subtilní ochrana. Ta musí být řešena tak, aby ji po ztloustnutí kmene bylo možné demontovat.

916 | 917

918 Ochrana kmene proti parkujícím autům

Vhodné a estetické řešení ochrany pomocí pravidelných kamenných bloků, které chrání kořeny i samotný kmen stromu proti mechanickému poškození.

K ochraně stromu lze použít zvýšené obrubníky, lavičky a dřevěné masivní lavice, vhodné i k příležitostnému sezení, či zahrazovací sloupky. Výhoda vyšších zábran je navíc v omezení občůrávání kmenů psy.

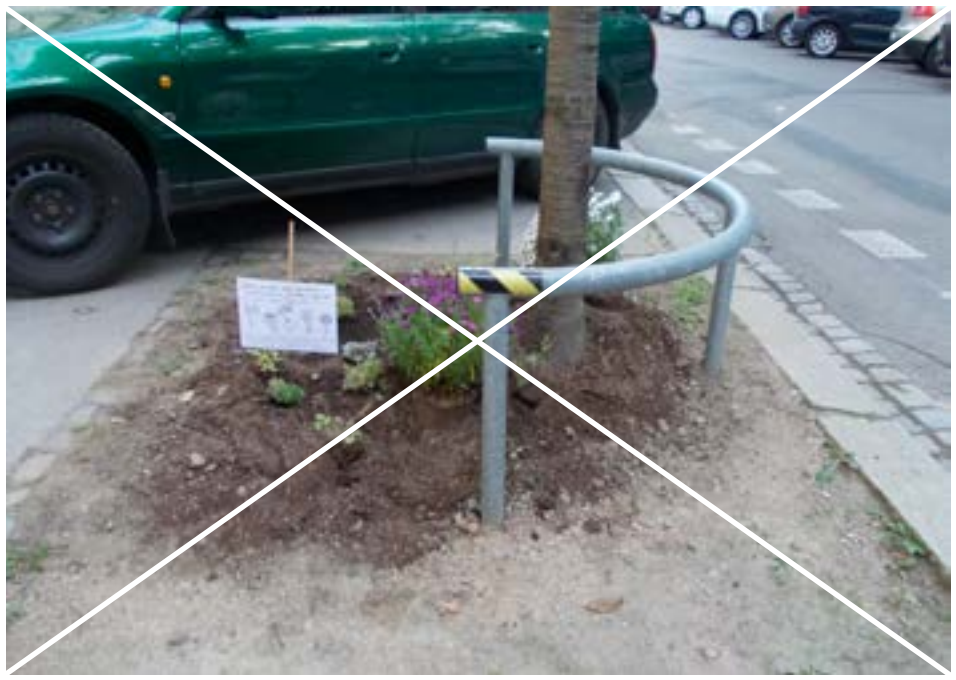

920 Třída Kpt. Jaroše, Brno

Nepřijatelný typ ochrany stromů před parkováním. Neochraňuje celou výsadbovou plochu, ale pouze kmen stromu. Kombinace pozinkovaného povrchu, plastových záslepek a výstražné nálepky nevytváří esteticky ani funkčně kultivovaný výrobek.

Vhodnější je použití kamenných bloků, kamenných nebo ocelových patníků nebo ocelového nízkého zábradlí (min. ze dvou stran).

9·1·3 SEZENÍ

Vhodně zvolený a umístěný sedací mobiliář přispívá k lepšímu vnímání veřejného prostoru, orientuje pozornost do požadovaných míst, poskytuje místa k odpočinku i zastavení a podporuje sociální kontakt. Četnost prvků sedacího mobiliáře se významně podílí na atraktivitě a přístupnosti veřejného prostranství.

PRVKY

- lavičky
- lavice
- židle
- lehátka
- sedátka
- povalovadla
- odpočívadla s piknikovými stoly, lavicemi apod.

Alternativou může být spontánní způsob sezení, umožněný vhodným uspořádáním prostoru a dalšími doplňky. Jedná se o prvky veřejného prostranství, které jsou primárně určeny k jinému účelu, ale svým uspořádáním za vhodných podmínek umožňují i sezení (schody, zídky, kašny, obrubníky, trávník apod.).

UMÍSTĚNÍ

- Sezení nemá být dominantou veřejného prostranství, ale jeho doplňkem. Umísťuje se mimo průchozí prostor podél vodicí linie a mimo hlavní komunikační koridory.
- Možnost sezení ve městě výrazně rozšiřuje spektrum uživatelů města a zpřístupňuje město zejména seniorům.
- Větší pocit bezpečí v lidech vzbuzují místa s dobrým výhledem, přehledem o prostoru a krytými zády.
- Lavičky umístěné těsně zády k sobě jsou problematické z hlediska narušování osobní zóny. Osobní zóna u laviček určených k rekreaci je větší než u laviček pro krátkodobé čekání.
- Vhodná jsou místa bezpečná a klidná, v dostatečné vzdálenosti od rušivých prvků, jako jsou nádoby na odpad, parkovací stání apod. Koš má být po ruce, ne na očích.
- Vhodná jsou místa s příjemným mikroklimatem, v závětří, ve stínu stromu apod. Cca 50 % laviček v jednom prostoru by mělo být v poledne ve stínu.

921 Park Koliště, Brno

Ocelová parková lavička.

Bílá barva je v prostoru velmi výrazná, a proto musí být bílý mobiliář velice kultivovaně navržen.

922 Ulice Nádražní, Brno

Ocelová lavička pro krátkodobé sezení. Nerezové provedení není v prostoru tak výrazné jako bílá barva a neodírá se. Na tomto místě je velmi vhodné i z hygienických důvodů. Rozdělení laviček do více částí neumožňuje ležení.

921 | 922

923 Ulice Veselá, Brno

Standardní typ lavičky užívaný pro centrum města Brna. Dřevěný sedák a opěradlo vyžaduje péči, protože časem šedne. Světlý subtilní rám není kontrastní k dlažbě a zapadá do veřejného prostranství.

924 Náměstí Míru, Brno

Při výběru lavičky je dobré sledovat i jiná kritéria než materiálové řešení. V tomto případě není sedák lavičky ve sklonu, což znesnadňuje odtok vody.

923 | 924

925 Park Špilberk, Brno

Celodřevěná parková lavička robustní konstrukce.

926 Park Lužánky, Brno

Parková lavička z litinového subtilního rámu a dřevěného sedáku s opěradlem.

925 | 926

Pro možnost dlouhodobějšího pobytu, pohodlné usedání a vstávání nejen seniorů má mít alespoň 30 % laviček opěradlo a područky.

DESIGN

- Na místech krátkodobého pobytu, nebo jako doplňkové sezení, lze použít sedáky bez opěradel.
- V místech zastávek VHD je vhodné zajistit odkládací místa pro zavazadla nebo tašky.
- Podle charakteru prostranství navrhovat prvky sedacího mobiliáře buď pevně spojené s podkladem, nebo volně přenosné. Kotvení řešit vždy skrytě.
- Místa v městských parcích nebo příměstské zeleni, poblíž atraktivních pěších tras, doplnit stoly se sezením.
- Neumísťovat na lavičky reklamu.
- V běžném veřejném prostoru je vhodné mobiliář standardizovat. Výjimečná prostranství by měla být řešena individuálně. Design i materiály navrhnout s ohledem na kontext místa.

MATERIÁLY

- Na jednom veřejném prostranství nekombinovat různé charakterové typy mobiliáře. Pokud to nelze, musí být různé prvky sjednoceny alespoň barvou.
- Pro konstrukční prvky doporučujeme používat tmavě šedý odstín.
- Nepoužívat plastové a kompozitní imitace dřeva, nejsou estetické, ekologické a v některých případech jsou málo stabilní.
- Konstrukční části volit vzhledem k požadavku únosnosti a odolnosti, např. ocel, litina, beton, dřevo, slitina hliníku aj.
- Materiál sedacího mobiliáře vhodně kombinovat s ostatními prvky městského mobiliáře.
- Vzhledem ke kontextu umístění mobiliáře je nutné volit udržovatelné materiály a provedení.
- Vždy je nutné zajistit odpovídající údržbu včetně čistění celého mobiliáře.

927 | 928

927 Ulice Pražákova, Brno

Základní potíž s betonovými lavičkami tkví v jejich masivní konstrukci, která na sebe vždy poutá pozornost. Kvalitní veřejná prostranství ale většinou vyžadují nenápadný mobiliář kvalitního designu i zpracování.

928 Náměstí Míru, Brno

U této lavičky není problémem design. Nevhodné je umísťování více druhů jednoho typu mobiliáře v jednom prostranství. Lavičky v pozadí jsou nové, staré lavičky zůstaly ponechány. Společně se zcela jiným charakterem odpadkových košů a informačních tabulí je zde vytvořena chaotická a nevkusná změť nesourodých prvků.

929 | 930

929 Černovice, Brno

Z kombinace reklamní plochy, betonového prefabrikátu a modré barvy nemůže nikdy vzniknout kvalitní mobiliář. Kdo by se chtěl opřít o čerstvě nalepený plakát?

930 Náměstí Svornosti, Brno

I když se to nezdá, nalézt vhodnou barvu pro mobiliář je umění. Lavičky na sebe zbytečně upozorňují a zdají se být tím nejdůležitějším v prostoru. Tím je ale místo samo.

931 | 932

931 Park Koliště, Brno

Dřevěné lavice zde představují pouze jednu z možností usednutí v parku. Současně mohou být i herním prvkem. Nápaditě provedený betonový šachový stolek zde působí velmi lehce a elegantně.

932 Dominikánské náměstí, Brno

Lavice bez opěradel jsou určené pro krátkodobé sezení a představují jednu z možností, jak užívat veřejné prostranství.

9·1·4
UKLÁDÁNÍ ODPADU

Čistota veřejných prostranství je vizitkou každého města či obce. Odpadkové koše, velkokapacitní sběrné nádoby a kontejnery na směsný komunální odpad a tříděný odpad tvoří ve veřejném prostranství základní jednotku údržby veřejného prostoru.

PRVKY

- odpadkové koše – slouží pro běžný komunální odpad ve veřejném prostranství
- sběrné nádoby – pro sběr tříděného a komunálního odpadu slouží nadzemní kontejnery a sběrné nádoby (60–240 l) nebo podzemní kontejnery

ODPADKOVÉ KOŠE – UMÍSTĚNÍ

- Neumisťovat do pohledových os ani volně v prostoru, v těsné blízkosti laviček, na nároží nebo těsně u vstupu do domu. Využívat přirozené linie fasád, obrubníků, stromořadí atd. Umísťovat u fasád primárně do míst jejich zalomení, aby nebyly v konfliktu s přirozenou vodicí linií a průchozím prostorem. Koše mají být po ruce, ne na očích.
- Odpadkové koše s integrovaným popelníkem primárně neumísťovat u vstupů do budov, kde se pohybují děti (např. školy).
- Koše lze zavěšovat na jiné prvky městského mobiliáře (stožáry veřejného osvětlení aj.).

ODPADKOVÉ KOŠE – DESIGN A MATERIÁLY

- Design odpadkového koše musí být v souladu s ostatními prvky mobiliáře, musí být subtilní a barevně nenápadný.
- Koš nesmí obsahovat reklamu, ale může nést znak města nebo městské části.
- Konstrukce prvku musí být adekvátní zvolenému prostředí a má umožňovat nenáročnou údržbu. Významná a frekventovaná prostranství však náročnou údržbu z podstaty vyžadují.
- Kotvení řešit skrytě pod dlažbou.
- Vhodné jsou odpadkové koše se stříškou. Stříška však vždy slouží ke zhášení cigaret, a proto je nutné ji čistit. Mechanismus otevírání musí odolat běžnému provozu při vysypávání košů.
- V místech s velkou kapacitou lidí je možné umístit nádoby s integrovaným lisem. Lépe je rozmístit více košů rovnoměrně v prostoru než je sdružovat do skupin.

933 | 934

933 Náměstí Svobody, Brno

Z hlediska designu je tento koš velmi pěkný a originálně tvarovaný. Barevně nedominuje. Problematické shlukování košů do čtveřic tvoří prostorovou bariéru. Umístění v blízkosti laviček je nevhodné, vždyť kdo rád odpočívá v těsné blízkosti přecpaných košů. Podstatou udržitelnosti tohoto řešení je intenzivní údržba, vyvážení a umývání košů zevnitř i vně.

934 Ulice Joštova, Brno

Příklad esteticky kvalitního koše s povrchovou úpravou, která znemožňuje polepení koše plakáty a nálepkami. Tento nástřik však výrazně snižuje možnost umytí koše a způsobuje ještě intenzivnější znečištění. Oba případy dokládají neudržitelnost panujícího názoru na výhodnost bezúdržbového mobiliáře.

935 | 936

935 Mendlovo náměstí, Brno

Typický historizující koš na sloupku v městské památkové rezervaci. Je vhodné omezit počet košů na jednom sloupku maximálně na dva. Při potřebě většího počtu raději rozmístit koše častěji, neshlukovat je ale do jednoho místa.

936 Zelný trh, Brno

Moderní varianta koše na sloupku s decentním znakem města Brna. Koš byl původně opatřen stříškou, která ale v náročném provozu neobstála.

940 | 941

940 Mendlovo náměstí, Brno

Betonové prefabrikáty jsou do kultivovaného veřejného prostranství města nevhodné.

941 Park Špilberk, Brno

Historizující koš v parku Špilberk. Pokud mají jednotlivá místa vlastní koncepci mobiliáře, není na škodu, spíše naopak. Koncepce musí však být ucelená, jednotná a opodstatněná.

SBĚRNÉ NÁDOBY - UMÍSTĚNÍ

- Neumisťovat na nárožích ulic, na náměstích, před vstupy do budov a parků atd. Umisťovat do méně exponovaných míst, případně je opatřovat esteticky kvalitně řešenými paravány.
- Zajistit pravidelný odvoz tříděného odpadu a úklid stanoviště, nesmí docházet k hromadění odpadu kolem kontejnerů a sběrných nádob.
- Trvalá místa s podzemními sběrnými nádobami by měla obsahovat dodatečné informace, kam s nadměrným odpadem.
- Rozšiřovat počet míst pro kontejnery a sběrné nádoby tříděného odpadu přímo v domech (např. v rámci projektu „Barevné za černé“).
- V MPR a urbanisticky hodnotných územích používat pouze kontejnery v domech nebo podzemní.

Umístění ani barevnost sběrných nádob nesmí dominovat veřejnému prostranství.

SBĚRNÉ NÁDOBY - DESIGN A MATERIÁLY

- Design sběrných nádob a kontejnerů pro tříděný odpad umísťovaných vedle sebe musí být jednotný, nemá docházet ke kombinacím různorodých barevnostních či designových řad. Sběrné nádoby a kontejnery (zejména pro komunální směsný odpad) různých produktových řad odclonit přístřeškem, popř. jinou konstrukcí (hrazení, treláž, ozelenění atd.).
- Ergonomické zpracování kontejnerů a sběrných nádob musí umožnit pohodlné odhození odpadu a musí umožňovat bezbariérové užívání.
- Jakákoliv konstrukce sběrných nádob i nadzemních a podzemních kontejnerů nesmí sloužit k umístění reklamy ve smyslu prezentace produktu.
- Označení druhu odpadu a svozové firmy má být ve velikosti štítku, nikoli plakátovací plochy.
- Materiálové pojetí dělicích konstrukcí a paravánů musí přiměřeně respektovat přilehlé veřejné prostranství. Vhodné jsou odolné materiály: dřevo, ocel, železobeton, popř. kámen a kombinace s kvalitně založenou a udržovanou zelení.

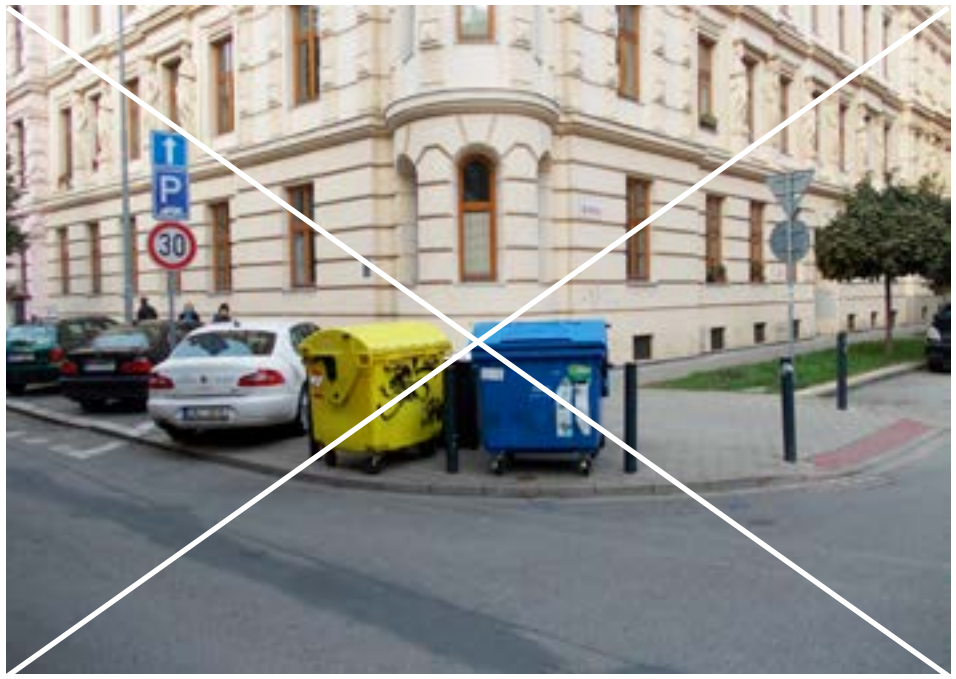

942 Ulice Bartošova, Brno

Velmi častý příklad řešení nároží brněnských ulic.

Umísťování kontejnerů a sběrných nádob pro tříděný odpad nesmí v žádném případě zasahovat do rozhledových trojúhelníků na nároží křižovatek a nesmí ve veřejném prostranství vytvářet pohledově exponované dominanty.

Pro místa sběru tříděného odpadu musí být primárně v úsecích mezi jednotlivými křižovatkami vyhrazeno místo, které bude snadno přístupné pro obyvatele i vozidla svozu tříděného odpadu. Je vhodné tato místa odpovídajícím způsobem ohradit.

Barevnost kontejnerů je nepřijatelná, není důvod, aby oborové barevné značení dominovalo celému prostoru. Je to stejné, jako kdybychom požadovali natřít na žluto všechny budovy, ve kterých je zavedený plyn.

943 Konečného náměstí, Brno

Podzemní kontejnery tvoří vhodnější alternativu systémovým nadzemním kontejnerům a netvoří na veřejném prostranství takovou bariéru.

Nadzemní část podzemních kontejnerů by měla korespondovat s okolními prvky městského mobiliáře. Označení jednotlivých druhů odpadu na vhozových částech nemá být příliš nápadné.

Plochu kolem podzemních kontejnerů je vhodné zejména v historickém prostředí a na významných místech řešit zadlážděním.

Umístění kontejnerů v předzahráce budovy není zcela vhodné.

944 Ulice Dobrovského, Brno

Sběrné nádoby komunálního odpadu je na prvním místě nutné umísťovat v domech či na soukromých pozemcích. Pokud to nelze, je nutné místo opatřit kultivovanými clonami, které nebudou prostranství dominovat ani prostorově, ani barevně.

945 Ulice Smetanova, Brno

Nekultivované umístění sběrných nádob přímo na chodníku.

944 | 945

9·1·5 VYMEZENÍ PROSTORU

K vymezení prostoru mají primárně sloužit architektonické prvky, domy, zdi a funkčně i esteticky řešený mobiliář.

PRVKY

- zahrazovací sloupky – používají se k vymezení bezpečného prostoru pro pěší, neomezují příčnou prostupnost prostranství
- patníky – jsou společně se směrovými sloupky, balisety, svodidly atd. příslušenstvím dopravních staveb
- zábradlí – používá se k vymezení bezpečného prostoru pro pěší, omezuje příčnou prostupnost prostranstvím

SLOUPKY A PATNÍKY – UMÍSTĚNÍ

- Nemají vytvářet vizuální dominantu.
- Zahrazovací sloupek zabraňuje průjezdu a parkování automobilů, neomezuje pohyb pěších. Pro příležitostné vjezdy na plochy vymezené obrubníkem lze použít odnímatelné zahrazovací sloupky.
- Nepropojovat jednotlivé prvky sloupků a patníků řetězy nebo jiným způsobem, který by vytvářel nežádoucí bariéry. Výjimkou je použití jako estetický či historický prvek např. kolem pomníků.
- Počítat se sekundárním využitím prvků, například jako krátkodobá opěra.

SLOUPKY A PATNÍKY – DESIGN A MATERIÁLY

- Sloupky a patníky mají být barevně kontrastní od dlažby (např. tmavě šedá, ne signální barva) a mají mít přiměřenou výšku (0,9–1,0 m), příliš nízké sloupky nejsou vidět z pohledu řidiče. Užití bezpečnostního značení (např. žlutočerné pruhy) je nevhodné.
- Design sloupků, resp. patníků, musí být v daném veřejném prostranství jednotný, nesmí docházet ke kombinaci sloupků, resp. patníků, různých produktových řad.
- Sloupky ani patníky nesmí obsahovat reklamu, mohou nést znak města.
- Zahrazovací sloupky musí být provedeny z odolných materiálů, jako např. ocel, litina, slitina hliníku, dřevo. Materiálové provedení patníků musí odpovídat charakteru veřejného prostranství (ocel, litina, kámen, beton). Výrobky z plastů a kompozitů jsou nevhodné.

946 Zahrazovací sloupky, Brno

Zahrazovací sloupky jasně vymezují prostor pro automobilový provoz a prostor pro bezpečný pohyb pěších.

Sloupky jsou vzhledem k okolí dostatečně vizuálně kontrastní a dobře viditelné.

Pro historizující sloupky nejou vhodné příliš světlé barvy nebo stříbrná (viz obr. 909).

947 Zahrazovací sloupky, Brno

Příklady zahrazovacích sloupků z kamene a dřeva. Každý typ je vhodný na jiný druh veřejného prostranství.

948 Náměstí republiky, Brno

Stávající nabídka betonových prefabrikátů nenabízí prvky vhodné do kvalitně řešeného veřejného prostranství, i když by se kvalitní výrobek z betonu jistě vyrobit dal. Používání různých typů prvků v těsném sousedství je rovněž nevhodné.

949 Ulice Bayerova, Brno

Neupravené kamenné balvany jsou vhodné do kontextu příměstské krajiny, ale nikoli pro městská veřejná prostranství.

948 | 949

ZÁBRADLÍ – UMÍSTĚNÍ

- Používat pouze v odůvodněných případech, v místech s nebezpečím pádu do hloubky, podél frekventovaných vozovek apod.
- Primární snahou musí být dosáhnout bezpečnějšího veřejného prostranství jinými prostředky (např. zklidněním dopravy, rozšířením chodníků). Zábradlí není nepřekročitelnou bariérou a není dimenzováno jako bezpečnostní prvek pro motorovou dopravu.
- Zábradlí by se mělo umísťovat pouze v odůvodněných případech (zastávky MHD, úzký předprostor veřejných budov apod.), nemělo by být zbytečnou bariérou v území.
- V případě, že má zábradlí funkci vodicí linie (zastávky MHD), je nutná dolní zarážka ve výšce 0,1–0,25 m.
- Schodiště a rampy vyrovnávající výškové rozdíly je nutné vybavovat zábradlím a madly v souladu s příslušnými předpisy.

ZÁBRADLÍ – DESIGN A MATERIÁLY

- Konstrukční prvky zábradlí mají být subtilní, jednoduché, viditelné, ale nenápadné.
- Zábradlí nesmí vytvářet pohledovou bariéru provozu na komunikacích a omezovat výhled z automobilu.
- Madlo zábradlí podél chodníků, ramp a schodišť přednostně navrhovat kontinuální, bez přerušení. Pokud to není v rozporu s příslušnými technickými předpisy, lze využívat pouze horizontální madla se sloupky bez pevné výplně.
- Madlo, které je součástí jiné konstrukce (stěny, opěrné zídky), řešit jako předsazené nebo zapuštěné do konstrukce.
- Materiálové zpracování konstrukčních prvků zábradlí musí vykazovat pevnost a odolnost odpovídající příslušným normám.
- Pro konstrukci zábradlí se doporučuje použít materiály jako ocel, dřevo.
- Jako výplň zábradlí používat svislé konstrukční prvky, kombinace s dělicí zelení nebo plné transparentní výplně.
- Zábradlí nemá být nosičem reklamy.

950 Ulice Rašínova, Brno

Kultivovaný návrh a řemeslné zpracování zábradlí zde respektuje reprezentativní charakter stavby a charakter území.

951 Ulice Merhautova, Brno

Použití silničních svodidel je v běžných městských ulicích nevhodné.

952 Ulice Hrnčířská, Brno

Použití silničních betonových prefabrikátů na veřejných prostranstvích městského charakteru je mimo ryze dopravní kontext nevhodné. Řešení působí provizorně a degraduje veřejná prostranství.

951 | 952

953 Ulice Kounicova, Brno

Z pohledu řidiče i chodce musí být pole zábradlí v rozhledovém trojúhelníku provedeno průhledně.

Po smrtelném úrazu dítěte zde došlo k nahrazení kolmých výplní, neprůhledných při šikmém pohledu, výplněmi šikmými. Ty jsou navíc v poloviční hustotě alespoň u posledního pole v blízkosti přechodu pro chodce.

Je otázkou, zda by absence zábradlí nebo změna jeho formy nepřinesla v tomto kontextu větší bezpečnost i zklidnění dopravy.

9·1·6 PLAKÁTOVACÍ PLOCHY A REKLAMA

PLAKÁTOVACÍ PLOCHY
Plakátovací plochy jsou nedílnou součástí městského mobiliáře. V jistém smyslu nahrazují výkladní skříně kulturním institucím, jejichž význam je celoměstský.

Plakáty a reklama jako taková však obecně generují vizuální smog a přispívají k vizuální degradaci veřejných prostranství. Je proto vhodné regulovat rozsah plakátovacích ploch a snížit i možství různých typů nosičů v jednom prostranství. Měřítko a velikost těchto ploch by neměly prostranství dominovat. V obytných a rekreačních částech města je nevhodné používat velkoformátové tabule (billboardy).

PRVKY
- tubusy zasklené a nezasklené
- tabule maloformátové (vitríny, citylighty cca 2 m², nosiče A1 na sloupech)
- tabule středních formátů (cca do 5 m²)
- tabule velkoformátové (billboardy)

PLAKÁTOVACÍ PLOCHY – UMÍSTĚNÍ A DESIGN
- Umístění všech prvků nesmí bránit pohybu a užívání veřejných prostranství a nesmí jim dominovat (neumísťovat na pohledové vyústění ulic a průhledů).
- V MPR Brno a na významných místech ve městě doporučujeme používat pouze samostatně stojící zasklené tubusy a maloformátové nosiče (citylighty).
- U nezasklených tubusů je vhodné vybírat kultivovaně řešené prvky mobiliáře s dobře vyřešenými detaily, materiály a barevností.
- Výlep přímo na skříně technické infrastruktury je nevhodný. Lépe je integrovat skříň do prvku mobiliáře, určeného k výlepu reklamy s prosklenou plochou.
- V případě samostatně stojících tabulí je nutné vždy esteticky řešit i jejich zadní stranu. Jejich umístění nesmí vytvářet bariéry v prostranství.
- Informační tabule kulturních institucí a jejich akcí by neměly přesáhnout formát střední velikosti tabule.
- Velkoformátové tabule pro jakékoli sdělení jsou nevhodné pro MPR Brno i obytné a rekreační oblasti města.

954 | 955

954 Náměstí Svobody, Brno

Pro městskou památkovou rezervaci doporučujeme používat pouze zasklené tubusy, které mohou být, jako v tomto případě, součástí technického vybavení města.

955 Nové Sady, Brno

Standardní výlepové tubusy instalované na stožáry jsou většinou nízké úrovně designu, použitého materiálu i detailu. Problematický je rezavějící podkladní pozinkovaný plech, samotné rozměry tubusu nekorespondující s formátem standardních plakátů a odlepující se plakáty.

Je to škoda, protože plakátovací plochy do města patří. Je však nutné trvat na kultivovaném designu tubusu, vhodné údržbě a promyšleném umísťování.

956 | 957

956 Zelný trh, Brno

Do výdechu z kolektoru je integrována zasklená tabule s informacemi o kulturních akcích ve městě. Návrh i provedení jsou velmi kvalitní.

957 Ulice Pekařská, Brno

Typové skříně k technickým sítím sice výlep plakátů umožňují, ale při jejich návrhu byl opomenut nejen běžný formát plakátu, ale i estetická stránka výrobku. Jde o věc nevhodnou na jakékoli veřejné prostranství.

958 | 959

958 Ulice Joštova, Brno

Kultivovanou formou informačních tabulí jsou zasklené a prosvětlené city-lighty. Ty mohou být samostatně stojící, nebo integrované do zastávkových přístřešků MHD. Při jejich umísťování je nutné skloubit jak přístup k výrobku, tak i požadavek na bezbariérovost pohybu na veřejných prostranstvích.

959 Ulice Koliště, Brno

Mimo MPR Brno jsou přijatelnou a relativně kultivovanou formou informačního nosiče nosiče samostatných plakátů na stožáry s průhlednou fólií a kovovým rámem. Zde je třeba dbát na jejich umístění, které nesmí omezovat průchozí profil chodníku, jejich přiměřené množství a údržbu.

REKLAMA
Rozsah a umístění reklamy reguluje obecně platná legislativa (Stavební zákon, Zákon o pozemních komunikacích, Zákon o regulaci reklamy). Na území města Brna je navíc reklama omezena dalšími právními formami.

Územní plán nepřipouští reklamní stavby a zařízení v okolí městských tříd a v ochranných pásmech hřbitovů. Podmínečně přípustné jsou v plochách veřejné zeleně, ale jen pokud neomezují zeleň a všesměrné působení historického panoramatu města.

Město Brno upravuje rozsah reklamy na části svého území nařízením o zákazu reklamy šířené na veřejně přístupných místech mimo provozovny.

Reklama je rovněž regulována v městské památkové rezervaci Brno a v jejím ochranném pásmu a vyžaduje schválení odborem památkové péče MMB.

Pro práci s reklamou ve městě je uceleným materiálem Manuál dobré praxe.

Reklama se výrazně spolupodílí na tvorbě veřejného prostranství a jeho působení. Nadmíra nekultivované reklamy vytváří vizuální smog, který veřejná prostranství degraduje. Rozhodující je množství, různorodost a agresivita sdělení.

V městském veřejném prostoru se setkáváme s těmito základními druhy reklamy:

PRVKY
- označení provozoven – firemní nápis, polep skla, vitrína, výstrč, áčko, zahrádka a markýza;
- venkovní reklama – billboard, plakátovací plocha a rotunda, banner, hypercube, reklama na střeše, reklama na fasádě a štítě, CLV atd.

REKLAMA - UMÍSTĚNÍ A DESIGN
- Při označování provozoven a řešení venkovní reklamy na celém území města Brna doporučujeme řídit se Manuálem dobré praxe, který je v tomto ohledu komplexním dokumentem a prozatím stanovuje pravidla v oblasti MPR a v ochranném pásmu MPR.
- Označení provozoven a reklama musí být řešeny v souladu s architekturou průčelí a musí ctít kontext místa.
- Reklama nemá být součástí jiného mobiliáře, než je k tomu určený reklamní nosič.

960 Moravské náměstí, Brno

Tradiční informační tabule kulturní instituce. Tmavá barva rámu zaniká v kontextu vegetace parku, plocha je řešena jako plachta, kterou lze vyměnit. Podstatná pro přijatelnost tabule je její velikost. Tabule má plochu do cca 5 m² a prostorově nedominuje.

961 Ulice Pionýrská, Brno

Nevhodné umístění billboardu v předzahrádce domu. Nevhodně umístěná reklama na oplocení předzahrádky.

960 | 961

962 Čertova rokle, Brno

Kultivovaná a vhodně umístěná plakátovací tabule. Umožňuje čtení zblízka, nevytváří bariéru, má kultivovaný nosný rám tmavé barvy. Logo provozovatele je možná zbytečně výrazné a bojuje o pozornost s vylepenými plakáty. Při instalaci tabulí je vždy nutné pohledově řešit i jejich zadní stranu.

963 Ulice Nádražní, Brno

Nevhodná reklama na zábradlí. Problémem tohoto prostranství je jeho přetíženost. Ve srovnání s Joštovou ulicí je tu dvakrát více kolejí a nástupních ostrůvků a je možné zde i parkovat. Stále se zde pohybuje velké množství lidí. Instalace tohoto druhu reklamy sice nevytváří novou fyzickou bariéru, celkový dojem z místa však pomáhá degradovat.

962 | 963

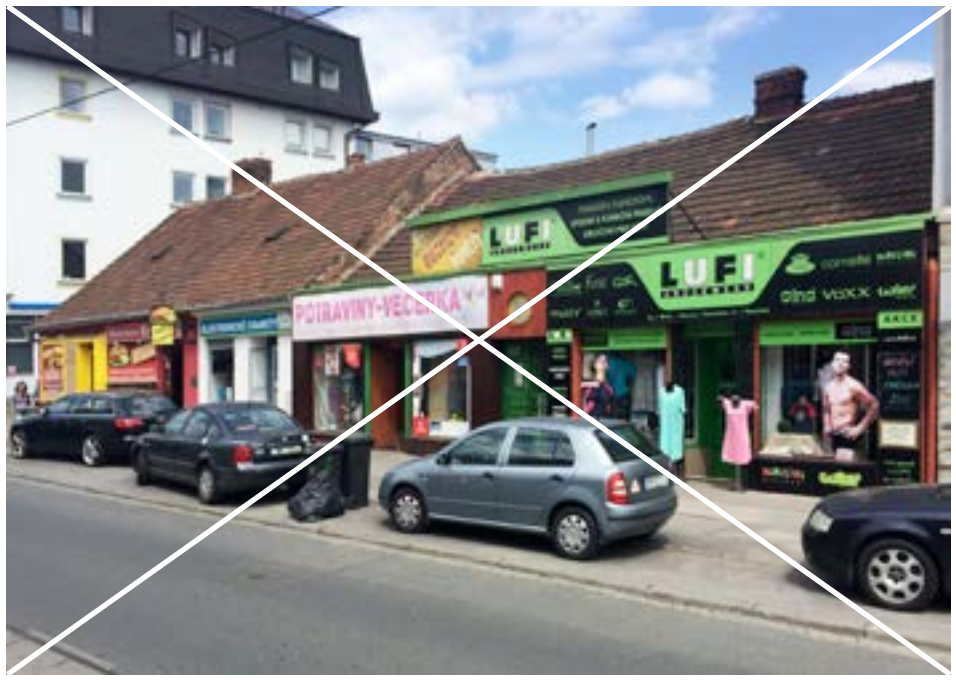

964 Palackého třída, Brno

Podoba parteru budov ovlivňuje charakter veřejných prostranství zásadním způsobem. Celoplošné polepy výloh jsou velmi nevhodné.

Pro městskou část Brno–střed reguluje podobu obchodního parteru a označení provozoven Manuál dobré praxe.

9·1·7 ORIENTAČNÍ A INFORMAČNÍ SYSTÉM

Hlavním úkolem orientačního systému je bezpečně a jednoduše provést návštěvníka města nejatraktivnějšími, nejvýznamnějšími a nejdůležitějšími místy a zároveň nasměrovat k žádanému cíli.

PRVKY
- směrové ukazatele a mapy
- pouliční hodiny
- vitríny, cedule a panely

SMĚROVÉ UKAZATELE A MAPY - UMÍSTĚNÍ A DESIGN
- Umístění ani výškové osazení cedulí nesmí omezovat pohyb osob a vozidel.
- Orientační systém nemá barevně ani prostorově dominovat. Má být umístěn mimo hlavní pohledové osy a průhledy.
- Základní orientační systém ve městě dokumentují Zásady tvorby uličního názvosloví a označování ulic, veřejných prostranství a číslování budov v městě Brně.
- Městský orientační systém je nezávislý na celorepublikovém značení turistických tras a řídí se jednotným vizuálním stylem.
- Design ukazatelů turistických tras podléhá celorepublikovému systému pouze v příměstské a volné krajině.
- Design ukazatelů cyklotras podléhá celorepublikovému systému po celém území města.

POULIČNÍ HODINY - UMÍSTĚNÍ A DESIGN
- Osazovat na významných a frekventovaných místech, v blízkosti staveb a míst celoměstského významu.
- Hodiny se mohou stát součástí koncepce stavby (např. radnice, kostel, významné nároží apod.).
- Standardně je vhodné instalovat typ hodin používaný Technickými službami Brno, a. s. (analogové hodiny o průměru 70 cm).
- Hodiny mají být dobře čitelné a ve večerních hodinách podsvícené. Pro umístění v prostoru je vhodné volit hodiny oboustranné, popř. třístranné.

965 | 966

965 Malinovského náměstí, Brno

Město Brno disponuje kvalitním a přehledným orientačním a informačním systémem, založeným na červených tabulkách na pozinkované tyči.

966 Ulice Kosmova, Brno

Zde nejde o informační systém, ale o reklamu.

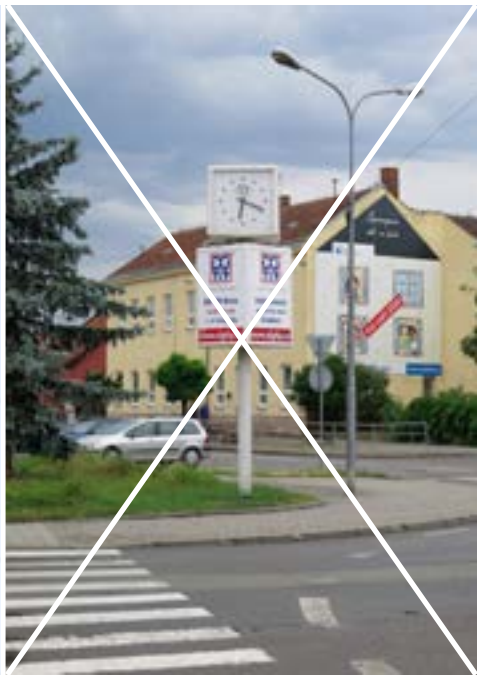

967 | 968

967 Moravské náměstí, Brno

Standardní typ pouličních hodin s analogovým ciferníkem.

968 Ulice Kšírova, Brno

Nevhodný typ pouličních hodin s reklamou.

969 Ulice Nádražní, Brno

Umísťovat prvky důležitého informačního systému na prvky technické vybavenosti prostým polepem je nevhodné. Ve srovnání s reklamou umístěnou v citylightech jde vyloženě o provizorní řešení.

Skříně technické infrastruktury je vhodnější integrovat do prvku informačního mobiliáře (viz kap. 7).

9·1·8
PÍTKA

Pítka jsou prvky sloužící k občerstvení, osvěžení a někdy i k hrám na frekventovaných veřejných prostranstvích. Pítka by měla být součástí všech významných veřejných prostranství. Jde o prvek, který není nutné typizovat.

UMÍSTĚNÍ

- Umístění pítka musí být součástí celkových úprav daného prostoru.
- Pítko je vhodné umisťovat na veřejných prostranstvích s pobytovou funkcí, v místech dlouhodobějšího pobytu lidí.
- Na nezpevněném povrchu okolo pítka je nutné zajistit vhodné odvodnění v podobě roštu nebo štěrku.

DESIGN A MATERIÁLY

- Je dobré navrhovat pítka s možností pohodlného napuštění vody do láhve, napití se a omytí rukou.
- Navrhovat bezbariérová pítka použitelná také pro děti a uživatele s pohybovým omezením.
- Musí splňovat základní hygienické požadavky, tj. jednoduché tvary bez záhybů, bezdotykové a z kvalitních odolných materiálů.
- Materiál v okolí pítka musí být odolný vůči vlhkosti a snadno propustný.
- Zajistit funkčnost, komfort a plynulý odtok vody.

970 Náměstí Svobody, Brno

Pítko ve zpevněném povrchu je vhodně doplněno mříží pro možný odtok vody a snadný přístup k pítku.

Dodatečně připevněná tabulka s informací o pitné vodě je na prvek umístěna velmi necitlivě.

971 Masarykovo náměstí, Velká Bíteš

Pítko by mělo rovněž umožňovat pohodlně nabrat vodu do láhve. Důležité přitom je, aby bylo pítko dostupné všem osobám s omezenou schopností pohybu.

972 Denisovy sady, Brno

Vsak u pítka v nezpevněném povrchu je zajištěn přes písek či štěrk, který je zároveň estetickým doplňkem.

973 Park Lužánky, Brno

Historizující podoba pítka.

972 | 973

9 · 2 PRVKY DROBNÉ VYBAVENOSTI

9·2·1 KIOSKY
9·2·2 VEŘEJNÉ TOALETY
9·2·3 STÁNKY
9·2·4 HŘIŠTĚ A DROBNÁ SPORTOVIŠTĚ

Zpravidla se jedná o objekty, které často nemají základy, jsou dobře rozebíratelné a lze je jednoduše napojit na sítě technické infrastruktury. Jejich vzhled a provedení musí přiměřeně odpovídat charakteru daného veřejného prostranství.

Veřejnými telefonními automaty, které lze považovat za jeden z prvků drobné vybavenosti, se nezabýváme. Do budoucna se dá předpokládat spíše postupná likvidace těchto zařízení než jejich nové zavádění.

Objekty musí být řešeny tak, aby umožňovaly užívání i osobami s omezenou schopností pohybu a orientace.

9 · 2 · 1
KIOSKY

Kiosek je definován jako samostatně stojící stavba do 25 m² bez vytápění a pobytových prostor. Objekty jsou jednoduchým způsobem napojeny na sítě technické infrastruktury.

Ve veřejném prostranství zastávají kiosky funkci doplňkové a dočasné městské vybavenosti, čemuž by však neměl odpovídat způsob jejich provedení a designu. Trvalá i dočasná součást veřejného prostranství má veřejné prostranství kultivovat.

Přítomnost kiosků na některých místech města poukazuje na absenci městsky řešeného parteru okolních budov.

UMÍSTĚNÍ

- Trvale umístěné kiosky nesmí vytvářet prostorové ani pohledové bariéry, nemají být umístěny v pohledových osách a clonit významné budovy.
- Mobilními kiosky lze docílit větší variabilitu daného prostoru.

DESIGN A MATERIÁLY

- Design a použité materiály kiosku musí být kultivované. Kiosky s dobou trvání delší než jeden měsíc nesmí působit dočasným dojmem.
- Typizované kiosky určitého komerčního artiklu mohou mít střízlivý signifikantní vizuální styl, který nebude ve veřejném prostranství působit rušivě a nebude mu dominovat.
- Navrhovat kiosky jako originální prostorotvorný prvek lze pouze ve výjimečných případech na místech nekvalitně založených veřejných prostranství.
- Označování kiosků, prezentace produktů a reklama se řídí platnou legislativou, městskými vyhláškami a Manuálem dobré praxe.
- Materiálové a barevné provedení povrchové úpravy musí přiměřeně respektovat charakter daného místa.
- Kiosek má svým uspořádáním i designem evokovat výlohu obchodu nebo obchodní parter budovy a potlačit charakter prodeje “přes okénko“.

974 Ulice Joštova, Brno

Novinový kiosek navržený konkrétně pro daný prostor vychází z detailů funkcionalistických zaoblených skleněných fasád. Je kvalitně navržen i zpracován a je vhodný do centra města i na významná místa.

Zaoblené skleněné stěny stánek opticky zmenšují a evokují výklad obchodu.

975 Malinovského náměstí, Brno

Zcela nevhodné řešení novinového kiosku. Kiosek nemá řádné označení, je neudržovaný, degraduje veřejné prostranství. Výrazná barevnost je nepřijatelná.

974 | 975

976 Ulice Netroufalky, Brno

Hlavní vstup do FN Brno, jedné z nejdůležitějších městských institucí, lemuje řada nevzhledných buněk pestrého komerčního využití. Ty nectí význam areálu a umocňují celkový dojem provizorního řešení. Jde o důsledek budování města jako periferie, která sestává ze specializovaných budov a areálů a postrádá klasické multifunkční městské domy s obchodním parterem.

977 Björnsenův sad, Brno

Dobře provedené oživení parku dočasnými kontejnery. Intenzívně využívaný park by si však namísto kiosku vytvořeného z plechového kontejneru zasloužil trvalou a důstojnou stavbu kavárny a hygienického zázemí.

976 | 977

978 Moravské náměstí, Brno

Na stylu záleží. Mobilní foodtruck umožňuje dočasně rozšířit místní nabídku.

979 Ulice Merhautova, Brno

Odbyté pojetí mobilního kiosku jako přívěsu polepeného řezanou grafikou vyvolává dojem periferie.

978 | 979

9·2·2
VEŘEJNÉ TOALETY

Moderní městská veřejná prostranství by měla disponovat dostatečným množstvím veřejných toalet, které jejich uživatelům nabídnou kvalitní a důstojné sociální zázemí.

UMÍSTĚNÍ

- Je vhodné vytvořit jednotnou městskou síť veřejných toalet primárně na frekventovaných místech, jako jsou náměstí, parky, přestupní uzly apod.
- Všechny nově zřizované veřejné toalety by měly být bezbariérové, včetně bezbariérového přístupu a označení.
- Veřejné toalety, zejména ve stabilizovaném městském prostředí, musí být primárně součástí budov. Velmi vhodná je kombinace s dalšími městskými službami, jako je informační centrum, nádraží atd.
- Samostatně stojící objekty musí vhodně doplňovat daný městský prostor, nesmí ve veřejném prostranství vytvářet pohledové ani prostorové bariéry.
- Typizované stavební buňky toalet není žádoucí umísťovat na nároží, v pohledové ose, v blízkosti vstupu do budovy.

DESIGN A MATERIÁLY

- Samostatně stojící objekty veřejných toalet musí být kultivovaně řešené, bez ambicí dominovat nebo spoluvytvářet prostranství.
- Design objektů veřejných toalet je nutné přizpůsobit okolnímu prostředí tak, aby objekt veřejné prostranství nedegradoval.
- Typizované buňky toalet jsou přípustné pouze v případě velkých kulturních akcí nebo jako součást zařízení staveniště.
- Reklama nebo výrazné grafické řešení stěn samostatně stojících objektů toalet jsou nevhodné.

980 Ulice Nádražní, Brno

Veřejné toalety v městském intravilánu by měly být prioritně navrhovány v rámci budov.

981 Brněnská přehrada, Brno

Veřejné toalety je vhodné při návrhu kombinovat s dalšími službami. V tomto případě jsou k veřejným toaletám přidány převlékárny a sprchovací sloupy.

Materiálové zpracování samostatně stojících veřejných toalet musí odpovídat charakteru příslušného prostředí.

V tomto případě je barevné řešení vtipné a zapadá do konceptu veřejného koupaliště. Je také vhodně umístěno mimo vlastní pláž.

982 Kraví hora, Brno

Chvályhodný záměr bohužel s neesteticky, provizorně vyhlížejícím výsledkem. Jde o jednoduché, rychlé, ale nekoncepční řešení tvorby veřejného prostranství.

981 | 982

983 Hamerlingpark, Vídeň, Rakousko

V případě nutnosti použití typizovaných toaletních buněk musí být jejich umístění voleno takovým způsobem, aby byly co nejméně nápadné. Jejich umísťování podél hlavních pěších tras nebo používání buněk jako trvalé náhrady za veřejné toalety je nepřípustné.

984 Paříž, Francie

Vkládání volně stojících výrobků plnících funkci staveb do veřejných prostranství, i když jsou kvalitně designově řešeny, působí cizorodě.

983 | 984

9 · 2 · 3
STÁNKY

Trhy jsou od nepaměti spojeny s městským prostředím. Postupem času byl prodej z veřejných prostranství přemístěn do interiérů městských domů a tradice venkovních trhů je v současnosti spíše záležitostí sezónního nebo dočasného charakteru či jako doprovodného prvku významné události.

Přínosem trhů ve městě je nepochybně oživení veřejných prostranství, na kterých se konají.

UMÍSTĚNÍ

- Umístění stánků na veřejných prostranstvích musí mít jasnou koncepci, zohledňující množství návštěvníků.
- Rozmístění stánků by mělo zohledňovat existenci uměleckých prvků i dominant a uvažovat s nimi v konceptu trhů.
- Rozmístění stánků musí zohlednit bezbariérovou přístupnost a prostupnost místem.
- Místa určená pro konání trhů je vhodné volit přiměřeně veliká, aby byl zaručen dostatek prostoru pro prodávající i nakupující, je žádoucí využít náměstí či jiná místa k tomu určená.
- Veřejné prostranství, na kterém je uvažováno konání trhů, musí disponovat dostatečným množstvím nápojných míst na technickou infrastrukturu. Doporučujeme výsuvné zásuvkové prvky.

DESIGN A MATERIÁLY

- Design a materiálové provedení stánků by mělo vycházet z celkové koncepce tržního prostoru či charakteru akce.
- Materiály pro stavbu trhových stánků, jejich konstrukce a detaily musí umožnit snadnou montáž a demontáž. Zpravidla se používá ocel, hliník, dřevo, plátno či jejich kombinace.
- U pevně zabudovaných konstrukcí je nutné důkladně promyslet a prověřit budoucí fungování a správnost řešení. V opačném případě budou pevně zabudované stánky většinu roku nevyužité.
- Dočasně lze využít mobilní stánky nebo kiosky, pokud jejich design zapadá do konceptu akce.

985 Zelný trh, Brno

Tradiční městské trhy by měly respektovat genius loci daného prostoru.

Velikost a provedení trhových stánků a jejich uspořádání nesmí narušit celkovou koncepci a charakter veřejného prostranství. Zvláště v historickém centru nesmí bránit pohledům na významné stavby a přístup ke kašnám a uměleckým dílům v prostoru.

986 Ulice Husitská, Brno
987 Náměstí Republiky, Brno

Konstrukce pevných stánků musí být jednoduchá a musí umožnit variabilitu uspořádání prostoru. Zachovávání dožilé trvalé konstrukce stánků na nefungujícím tržišti je nežádoucí.

986 | 987

988 Moravské náměstí, Brno

Všechna prodejní místa na vánočních trzích jsou dočasným, ale také výjimečným a svátečním řešením. Dočasnost stavby nemůže být v žádném případě argumentem pro nízkou úroveň provedení či designu.

9 · 2 · 4
HŘIŠTĚ A DROBNÁ SPORTOVIŠTĚ

Podle druhu hřiště (dětské, dopravní, výchovně vzdělávací atd.) jsou voleny jednotlivé prvky – druh, počet, velikost. Hlavním účelem hřiště je zpravidla rozvoj dětské osobnosti na základě poznávání, získávání zkušeností a sociálních interakcí. Tomu by měla odpovídat i podoba zvolených herních prvků, ze kterých je hřiště sestaveno.

Při návrhu dětských hřišť je nutné řešit vždy bezpečnost dopadových ploch a hygienu jejich užívání.

UMÍSTĚNÍ

- Pozice herních prvků musí být součástí celkové prostorové koncepce hřiště, resp. daného veřejného prostranství.
- Velikost hřiště musí být úměrná k danému veřejnému prostranství.
- Hřiště jako celek ohrazovat pouze z důvodu zajištění bezpečnosti nebo vymezení veřejného prostranství.
- Součástí hřiště by měly být mimo samotné herní prvky také prvky městského mobiliáře a veřejné WC s přebalovací kabinou a pitnou vodou.
- Primárně využívat místní potenciál a pomocí herních prvků dané veřejné prostranství přirozeně dotvářet. Doplnit vhodně stromy a zajistit dostatek stinných míst.
- Při návrhu propojovat funkci dětských hřišť s objekty pro hospodaření s dešťovou vodou.

DESIGN A MATERIÁLY

- Při návrhu vycházet z charakteru místa.
- Vytvářet herní prvky z lokálních zdrojů (morfologie terénu, přírodní prvky atd.), se kterými se místní mohou více identifikovat a které budou podněcovat fantazii.
- Používat tradiční materiály herních prvků (kombinace dřeva, plastu a oceli) nebo jakýkoli certifikovaný zdravotně nezávadný materiál.
- Barevnost herních prvků volit citlivě vzhledem k charakteru daného veřejného prostranství.

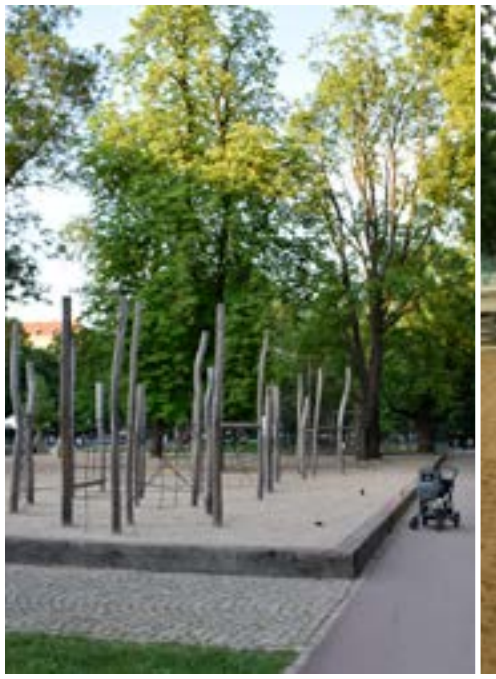

989 Sady Národního odboje, Brno
990 Hamburk, Německo

Dětská hřiště musí být součástí celkové koncepce příslušného veřejného prostranství.

Předpokladem pro fungující a živá hřiště je pravidelná údržba a výměna nefunkčních nebo dožilých částí herních prvků. V případě, že je místo hřiště nevyužívané a opuštěné, je záhodno uvažovat o jeho odstranění a nahrazení novým nebo zcela jiným využitím.

Novým přístupem ve tvorbě dětských hřišť je odklon od snahy zajistit maximální bezpečnost, a naopak instalovat prvky, které jistou míru rizika představují. Děti se tato rizika učí poznávat, předvídat a regovat na ně.

989 | 990

991 Bosonožské náměstí, Brno

V tomto případě nedošlo k vytvoření příjemného místa, ale pouze k osazení prvků mobiliáře do zbytkového prostoru.

992 Hamburk, Německo
993 Park ve vnitrobloku Zahradnická–Křídlovická, Brno

Při volbě materiálového provedení herních prvků je třeba zohlednit prostředí, do kterého jsou navrhovány.

V převážné většině případů jsou hřiště skládána z typizovaných herních sestav celé řady výrobců herních prvků. Jejich výrobky jsou certifikované, bezpečné a především typizované, což představuje nejlevnější řešení.

992 | 993

9 · 3 DOPORUČENÍ

DOPORUČENÝ PŘÍSTUP

- Mobiliář nemá vytvářet, ale stírat bariéry ve městě. Jeho umístění i design má spoluvytvářet bezbariérové, bezpečné a pohodlné městské prostředí.

- Mobiliář je doplněk, má doplňovat prostor nikoli mu dominovat. Dobré a krásné místo vytváří urbanismus, architektura a zeleň. Místo má být hotové před tím, než se do něj umístí mobiliář.

- Typ mobiliáře volit dle kontextu a charakteru místa, intenzity a způsobu využívání. V jednom prostoru používat designově jednotný mobiliář. Upřednostnit subtilní typy mobiliáře, které hmotou, barvou či tvarem nedominují prostranství.

- Barevnost mobiliáře volit s ohledem na prostředí v přirozených barvách materiálu, nebo v odstínech šedé. Neužívat výrazné barvy pro mobiliář, který nemá vynikat (nádoby na odpad, zahrazovací sloupky, stojany na kola apod.).

- Sdružování funkcí různých druhů mobiliáře volit s rozmyslem. Odpadkové koše neumisťovat v těsné blízkosti laviček. Na mobiliář nepatří reklama.

- Označení kiosků a prodejních stánků včetně požadavků na podobu reklamy v MČ Brno–střed se řídí Manuálem dobré praxe. Doporučujeme jej respektovat i v ostatních částech města Brna.

- Věnovat pravidelnou péči údržbě a očistě mobiliáře. Pravidelně čistit lavičky a odpadkové koše. Vyvarovat se „bezúdržbovým“ typům mobiliáře.

KONKRÉTNÍ DOPORUČENÍ

- Vyvarovat se betonovým prefabrikátům, imitacím dřeva a výrazným barevným řešením.

- Sběrné nádoby neumisťovat na významná ani důležitá místa. Potlačit barevnost a dominanci sběrných nádob jejich vhodným umístěním, typem či zástěnou.

- Neslučovat mobiliář s reklamou, s výjimkou mobiliáře k tomu určeného.

- Přibližně 50 % laviček na jednom prostranství umístit do stínu, ideálně do stínu stromu.

- Minimálně 30 % laviček na jednom prostranství opatřit opěradlem a područkami.

- Koš nepatří pod strom ani vedle lavičky.